

دانشگاه تراز جهانی به عنوان بخشی از پارادایم جدید آموزش عالی

محسن نظرزاده زارع^{۱*}، جواد پورکریمی^۲، خدایار ابیلی^۳، غلامرضا ذاکر صالحی^۴

چکیده

دانشگاه‌ها می‌توانند در هر دو زمینه جهانی و ملی عمل کنند؛ اما ایده دانشگاه کلاس جهانی در بستر جهانی رخ می‌دهد. فرض اساسی این ایده آن است که این دانشگاه با بهترین مؤسسه‌های دانشگاهی دنیا رقابت می‌کند و تمایل به رسیدن به اوج تعالی و به رسمیت شناخته شدن دارد. بنابراین، هدف مقاله حاضر، واکاوی مفهوم دانشگاه کلاس جهانی، ویژگی‌های دانشگاه جهانی و راهبردهای تأسیس این دانشگاه است.

نتیجه‌گیری این مقاله نشان داد که بسترهای ملی و الگوهای سازمانی برای ایجاد دانشگاه کلاس جهانی، خیلی گسترده هستند؛ بنابراین، هر کشور باید از میان مسیرهای متنوع ممکن، یک راهبرد متکی بر نقاط قوت و منابع خود برگزیند. علاوه بر این، تحول در نظام یک دانشگاه برای رسیدن به دانشگاه کلاس جهانی نمی‌تواند در انزوا اتفاق بیافتد. بنابراین چشم‌انداز بلندمدت برای ایجاد یک دانشگاه در کلاس جهانی و پیاده‌سازی آن، باید به‌دقت بیان شود و دولت‌ها نیز برای نیل به این مقصود، باید به دانشگاه‌ها کمک کنند.

واژگان کلیدی: کلاس جهانی، آموزش عالی کلاس جهانی، سازمان کلاس جهانی، دانشگاه کلاس جهانی.

۱- مقدمه

آموزش و به طور خاص آموزش عالی مسیری برای رشد، توانمندسازی افراد و توسعه کشورها است و تولید دانش به عنوان منبع رشد و شکوفایی جایگزین دارایی‌های سرمایه‌ای و بهره‌وری نیروی کار شده است؛ بنابراین کشورها در تلاش و تکاپو برای ایجاد مؤسسه‌ها و سازمان‌هایی هستند که خلق دانش را تسهیل کنند. یکی از این مؤسسه‌ها مهم، دانشگاه‌ها هستند [۱].

دانشگاه‌ها سازمان‌های پیچیده‌ای هستند و ویژگی‌های متمایزی دارند که بر فرایند تصمیم‌شان اثر می‌گذارد [۲]. امروزه دانشگاه‌ها در محیطی از تغییرات قرار گرفته‌اند که خارج از کنترل آنها است. محیط دانشگاه‌ها از درون تا بیرون، چه محیط تعاملی مجاور و چه محیط جهانی؛ به غایت پیچیده^۵ و

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

* nazarzadeh@ut.ac.ir

۲. استادیار گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

۳. استادگروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

۴. دانشیار مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

جهانی، محیط زیست و جامعه‌ای که بخشی از آن هستیم، اثرگذار باشیم.

۲) دانستن آنچه به منزله استانداردهای آموزشی در کلاس جهانی است و اندازه‌گیری خود در مقایسه با آنها و تطبیق دادن خود با آنها.

۳) وجود یک شریک جهانی در خارج از کشور [۶]. پس می‌توان این گونه بیان کرد که در یک نظام آموزش عالی، بحث در مورد آموزش عالی در کلاس جهانی اهمیت ویژه‌ای دارد؛ به طوری که دولت‌ها و برنامه‌ریزان دانشگاهی این موضوع را در کشورهای مختلف دنیا مورد توجه ویژه قرار داده‌اند. یکی از مزایای بحث در کلاس جهانی، تمرکز توجه روی استانداردهای دانشگاهی و بهبود نقشی که دانشگاه‌ها در جوامع بر عهده دارند و همچنین دستیابی به شیوه‌های مناسب برای مؤسسه‌های دانشگاهی در راستای تبدیل شدن آنها به مؤسسه‌های آموزش عالی در سطح ملی و بین‌المللی است [۷].

قبل از ورود به بحث در مورد مفهوم دانشگاه کلاس جهانی، لازم است با مفهوم سازمان‌های کلاس جهانی آشنا شویم. سازمان‌های کلاس جهانی، پدیده‌ای نوین از سازمان‌ها هستند که عملکرد رقابتی بالایی را در عرصه رقابت جهانی نوید می‌دهند. آنها به جای تمرکز در برنامه‌های داخلی، به عوامل بیرونی حساس‌ترند و تأمین‌کنندگان و ذی‌نفعان را در یک پیمان راهبردی مشارکت می‌دهند. این نوع سازمان‌ها بیشتر تمایل دارند نیروی انسانی، تجهیزات و سامانه‌های خود را بهینه کنند. پس برای رسیدن به این مقصود، به طور پیوسته سازمان‌های مختلف جهان را مطالعه و تجزیه و تحلیل می‌کنند تا بتوانند از آنها در جنبه‌های مختلف الگو بگیرند [۸].

بنابراین، برای شناخت بهتر دانشگاه کلاس جهانی به عنوان یک سازمان کلاس جهانی و انتخاب

آشوبناک^۱ شده است. افزایش تعداد دانشجویان و متقاضیان، بین‌المللی شدن آموزش عالی، افزایش کم و کیف رقابت میان تعداد زیاد بازیگران و ذی‌نفعان، دگرگونی‌های سریع و گسسته در فناوری و محیط بیرونی، تغییر در انتظاراتها و ارزش‌های متقاضیان و مشتریان و مخاطبان، فشارهای مالی، پیچیدگی در محیط خط‌مشی‌گذاری و تصمیم‌گیری، ازدیاد پیچیدگی در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، جهانی‌شدن و دیگر عوامل، موجب شده‌اند تا دانشگاه‌ها با شرایط لغو اطمینان و آشوب مواجه شوند [۳]. بنابراین مؤسسه‌های آموزش عالی باید به طور مداوم به اصلاح و ارتقاء برنامه‌های آموزشی و فناوری‌های خود بپردازند و با تغییر رویه خود به دنبال توسعه نوآورانه باشند [۴].

از سوی دیگر، ایده آموزش در کلاس جهانی در سرتاسر جهان با کیفیت تجارب یادگیری برای فراگیران، عجین بوده است. بنابراین، آموزش به سرعت به قرائتی ابزاری از تجارب یادگیری، چگونگی رسیدن به آن و اینکه چه کسانی به عنوان بازیگران اصلی و ذی‌نفعان آن محسوب می‌شوند، تبدیل شده است [۵]. دیوید واتسون^۲ (۲۰۰۶)، معاون سابق دانشگاه برایتون انگلستان، در سندی که توسط اداره دولتی انگلستان در سال ۲۰۰۴ منتشر شد، اظهار داشت که جهان به سوی آموزش در کلاس جهانی سوق پیدا کرده است. او خاطر نشان کرد که به منظور داشتن یک نظام آموزش عالی در کلاس جهانی، سه اصل مهم را باید در نظر داشت:

۱) درک جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم، یعنی درک ارزش‌ها و فرهنگ‌های جوامع مختلف و راه‌هایی که همه ما به‌عنوان شهروندان جهانی، می‌توانیم در شکل دادن به تغییرات اقتصاد

^۲ Watson

^۱. Chaotic

برخی از نویسندگان و پژوهشگران (آلتباخ ۲۰۰۴؛ کون و همکاران ۲۰۰۵؛ نیلند ۲۰۰۰، ۲۰۰۷؛ سالمی ۲۰۰۹) که اقدام به تعریف دانشگاه‌ها در کلاس جهانی کرده بودند، تعدادی از ویژگی‌های کلیدی که دانشگاه‌ها در کلاس جهانی باید داشته باشند را شناسایی کردند که شامل: اعضای هیئت علمی مجرب و نخبه، برتری در پژوهش، آموزش باکیفیت، دانشجویان بین‌المللی و بسیار بااستعداد، آزادی علمی، ساختار اداری مستقل و در نهایت امکانات و تسهیلات لازم برای آموزش و پژوهش است [۱۳].

ویژگی‌های عمومی و شرایط دانشگاه کلاس جهانی که توسط برخی نویسندگان و پژوهشگران شناسایی شده بودند از کشوری به کشور دیگر و از دانشگاهی به دانشگاه دیگر متفاوت هستند. بنابراین راه‌های مختلفی به سوی دستیابی به دانشگاه کلاس جهانی در هر کشور وجود دارد [۱۲].

پس لازمه ایجاد یک دانشگاه در کلاس جهانی، آشنایی با مفهوم، ویژگی‌ها و راهبردهای دانشگاه کلاس جهانی، متناسب با بستر فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی هر کشور و نظام آموزش عالی آن است. بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی مفهوم دانشگاه کلاس جهانی و همچنین ویژگی‌ها، مؤلفه‌ها و راهبردهای اصلی آن است. برای نیل به این مقصود، پژوهشگران از روش پژوهش اسنادی برای جمع‌آوری اسناد و مدارک موجود در ارتباط با موضوع مورد بحث استفاده کردند؛ به این صورت که با جستجوی کلیدواژه دانشگاه کلاس جهانی در موتور جستجوی گوگل، از تاریخ ۲۰ آذرماه ۱۳۹۳ تا تاریخ ۲۰ خردادماه ۱۳۹۴ و در مدت ۶ ماه، اسناد و مدارک موجود (از قبیل مقاله و کتاب‌های الکترونیکی) در حوزه دانشگاه کلاس جهانی را جمع‌آوری و بررسی کردند.

راهبردهای لازم برای ایجاد آن، درک ویژگی‌ها و تفاوت این دانشگاه در سه مأموریت اصلی آموزش، پژوهش و خدمات با سایر دانشگاه‌ها در سطوح ملی و محلی ضروری به نظر می‌رسد [۹].

دانشگاه کلاس جهانی یک بعد از رقابت جهانی است؛ که بر اساس اقتصاد بازار و در جوامع مبتنی بر دانش شکل گرفته است [۱۰]. به سخن دیگر، دانشگاه‌های کلاس جهانی، به طور گسترده از سوی مدیران آموزش عالی، پژوهشگران، و سیاست‌گذاران به عنوان دانشگاه‌های تحقیقاتی پیشرو در یک قلمرو جهانی، شناخته می‌شوند. به سخن دیگر، دانشگاه‌های کلاس جهانی به عنوان رهبران جهانی و ملی در آموزش، پژوهش و نوآوری به شمار می‌روند. آنها مؤسسه‌هایی هستند که به خاطر شهرت متمایز در بروندادهای پژوهشی و منزلت هیئت علمی خود، شناخته می‌شوند [۱۱].

از آنجا که، همه کشورها به توسعه نظام آموزش عالی خود با قابلیت پژوهشی نیاز دارند؛ همچنان که به آب تمیز، حکمرانی پایدار و نظام‌های مالی استاندارد نیازمندند؛ بنابراین داشتن دانشگاه‌های کلاس جهانی که توانایی رقابت و برابری با مؤسسه‌های برتر دانشگاهی در جهان را داشته باشند، ضرورت بسیار مهمی برای این کشورها به شمار می‌رود [۱۲].

با اذعان به آنچه بیان شد، دانشگاه‌های پیش‌تاز در اغلب کشورها برای تبدیل شدن به دانشگاهی در کلاس جهانی باید به سطحی از آمادگی در مجموعه‌ای از ویژگی‌ها رسیده باشند [۱۲]؛ اما این ویژگی‌ها چه هستند و یک دانشگاه باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد تا به عنوان یک دانشگاه در کلاس جهانی شناخته شود؟

ثابت در سیاست‌ها و راهبردهای آموزش عالی طیف وسیعی از کشورها گنجانده شده است. پُر واضح است که در بازار رقابت جهانی، برای دانشجویان بودجه پژوهشی و پرستیژ دانشگاه و همچنین اشتیاق دولت‌ها برای داشتن چنین دانشگاه‌هایی به منظور کمک به مشارکت در اقتصاد ملی خود، از عناصر حیاتی ایده دانشگاه کلاس جهانی محسوب می‌شود [۱۴]. برای درک بهتر نقش دانشگاه‌های کلاس جهانی در نظام آموزش عالی، لازم است که در ابتدا با مفهوم کلاس جهانی آشنا شویم.

در فرهنگ لغت، اصطلاح کلاس جهانی^۲ به‌عنوان «رتبه‌بندی میان بهترین‌ها در جهان، با توجه به یک استاندارد بین‌المللی برتر» تعریف شده است [۷].

ایده اصلی دانشگاه کلاس جهانی در آلمان و بر اساس دانشگاه تحقیقاتی و در پایان قرن ۱۹ که تفکر علمی غالب بود، به وجود آمد؛ پس از آن، به خصوص در ایالات متحده آمریکا، ژاپن و دیگر کشورها این ایده پذیرفته شد [۷]. بنابراین در دهه گذشته، اصطلاح «دانشگاه کلاس جهانی»، به اصطلاحی که نه تنها برای بهبود کیفیت یادگیری و پژوهش در آموزش عالی، بلکه مهم‌تر از آن، در راستای توسعه ظرفیت رقابت در بازار آموزش عالی جهانی از طریق فراگیری، سازگاری و خلق دانش تبدیل شده بود [۱۶].

۳- ویژگی‌های دانشگاه‌های کلاس جهانی

بسیاری از نویسندگان و پژوهشگران به ویژگی‌های مشترک دانشگاه‌های کلاس جهانی اشاره کرده‌اند (آلتباخ ۲۰۰۴؛ لوین و همکاران ۲۰۰۶؛ نایلند ۲۰۰۷، سالمی ۲۰۰۹)؛ و این ویژگی‌ها را در سه دسته زیر قرار داده‌اند (شکل ۱).

دسته اول: شامل تجمیع استعدادها در دانشگاه‌های کلاس جهانی است؛ که به معنی جذب دانشجویان و اعضای هیئت علمی نخبه و با استعداد

پس در بخش اول این مقاله، با مفهوم دانشگاه کلاس جهانی آشنا می‌شویم و در بخش‌های بعدی مقاله، به ترتیب با ویژگی‌ها، راهبردها و نقش دولت‌ها در ایجاد این دانشگاه‌ها آشنا خواهیم شد.

۲- دانشگاه کلاس جهانی

جهانی‌شدن هزینه‌های خدمات عمومی را به طور کلی افزایش می‌دهد و انقلاب اقتصاد مبتنی بر دانش باعث ایجاد تغییرات چشمگیر در ویژگی‌ها و کارکردهای آموزش عالی در بسیاری از کشورهای جهان شده است. به تازگی نظام‌های آموزش عالی در اروپا و آسیا به منظور افزایش رقابت و ارتقای موقعیت‌شان در کشورهای خود و همچنین در بازار جهانی به سوی فرایندهای بازسازی قابل توجه، در نظام‌های آموزش عالی خود سوق پیدا کرده‌اند؛ که نتیجه اصلی آن را می‌توان در افزایش رقابت میان دانشگاه‌ها برای اثبات عملکرد خود در جداول لیگ جهانی دانشگاه^۱ یا جداول رتبه‌بندی مشاهده کرد. زیرا رتبه‌بندی دانشگاه و جداول لیگ جهانی دانشگاه، از جمله اقدام‌های مهم و باکیفیت به شمار می‌روند که در نحوه شکل دادن به اینکه دانشگاه‌های امروزی چگونه اداره شوند و اینکه هسته فعالیت‌های آنها چه چیز باشد، بسیار تأثیرگذار بوده‌اند [۱۴]. از سوی دیگر در نظام آموزش عالی، دانشگاه‌ها در کلاس جهانی به عنوان دانشگاه‌های برتر یا پژوهشی نقش مهمی را در آموزش حرفه‌ای، تربیت نیروی‌های انسانی متخصص سطح بالا، دانشمندان و پژوهشگران مورد نیاز اقتصاد و همچنین تولید دانش جدید در راستای حمایت از نظام‌های نوآوری ملی، ایفا می‌کنند [۱۵]. بنابراین مفهوم دانشگاه کلاس جهانی موضوع جدیدی نیست؛ اما در سال‌های اخیر تبدیل به مفهوم قابل توجهی برای دولت‌ها و دانشگاه‌ها در بسیاری از کشورها شده است؛ به گونه‌ای که در حال حاضر ایده آن به صورت

۳ Altbach2004;Levin et al.2006;Niland2007;Salmi2009

۱ university global league

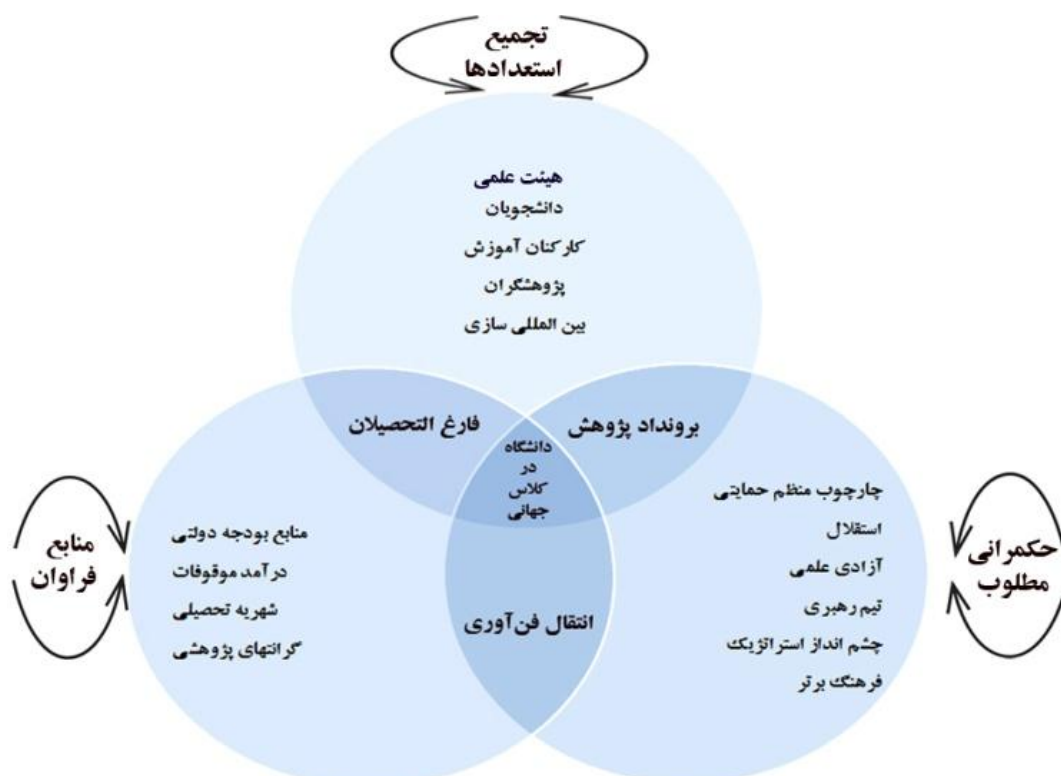
۲ word class

همکاری‌های اقتصادی و توسعه^۱ است. پس داشتن منابع مالی فراوان و متنوع نیز از جمله ویژگی‌های یک دانشگاه در کلاس جهانی است [۱۷].

دسته سوم: شامل عوامل مرتبط با ساختار حکمرانی در دانشگاه کلاس جهانی است. یعنی عواملی از قبیل، مقررات حمایتی داخلی، استقلال دانشگاه از دولت و حفظ آزادی علمی که می‌توانند باعث توانمندی ساختار یک دانشگاه کلاس جهانی شوند. این عوامل همچنین می‌توانند در تصمیم‌گیری و مدیریت منابع در راستای اثربخشی و پاسخگویی سریع به تقاضا برای آموزش عالی باکیفیت، در مؤسسه‌های آموزش عالی سودمند باشند [۱۷].

است. به عنوان مثال، در سال ۱۹۴۰ نرخ پذیرش دانشجویان در دانشگاه هاروارد ۸۵ درصد بود؛ در حالی که در سال ۱۹۷۰ این نرخ به ۲۰ درصد تقلیل پیدا کرد و در سال ۲۰۱۰ به ۶ درصد رسیده بود؛ که این خود نشان‌دهنده سیاست دانشگاه‌های کلاس جهانی در جذب دانشجویان با استعداد است [۱۷].

دسته دوم: شامل عوامل مربوط به منابع مالی است. این عوامل در دانشگاه‌های کلاس جهانی فراوان هستند و از تنوع گسترده‌ای از منابع برخوردارند. مثلاً به طور متوسط یک دانشگاه در ایالات متحده آمریکا سالیانه بالغ بر ۲۰ هزار دلار برای خدمات آموزشی هر دانشجو صرف می‌کند که این دو برابر متوسط هزینه برای هر دانشجو در کشورهای عضو سازمان

شکل ۱: ویژگی‌های دانشگاه کلاس جهانی (VCU) [۱۶]

۱ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)

حساسیت‌ها بیشتر است. با وجود این، در بیشتر کشورها آزادی علمی به بیان عقاید اعضای جامعه علمی در موضوع‌های سیاسی، اجتماعی و همچنین در دامنه محدودی از تخصص حرفه‌ای‌شان گسترش یافته است [۷].

حکمرانی مؤسسه‌ها: حکمرانی مؤسسه‌ها نیز در دانشگاه کلاس جهانی مهم است. دانشگاه‌ها در کلاس جهانی میزان قابل‌توجهی از خود تدبیری درونی را دارا می‌باشند. که این خودتدبیری درونی از طریق برخی قوانین و همچنین اطمینان از کنترل جامعه علمی بر عناصر مرکزی دانشگاه، پذیرش دانشجویان، برنامه درسی، معیارهای اعطای مرتبه علمی، انتخاب اعضای هیئت علمی جدید و جهت‌دهی اصلی کار علمی مؤسسه تقویت می‌شود [۷].

امکانات و تسهیلات مناسب: امکانات و تسهیلات مناسب برای کار علمی در دانشگاه کلاس جهانی ضروری است. پیشرفته‌ترین و خلاقانه‌ترین پژوهش‌ها و نوآورانه‌ترین آموزش‌ها در گروهی دسترسی به کتابخانه‌ها و آزمایشگاه‌های مناسب و همچنین اینترنت و دیگر منابع الکترونیکی است. پیچیدگی و گسترش علم و بورس‌های تحصیلی، هزینه دسترسی کامل به این منابع اطلاعاتی را بالا برده است. هرچند اینترنت باعث افزایش صرفه‌جویی در برخی از هزینه‌ها شده و دسترسی به بسیاری از منابع اطلاعاتی را افزایش داده است؛ ولی به هیچ وجه نمی‌تواند نوش دارو باشد. بنابراین، تسهیلات و امکانات مورد نیاز در دانشگاه کلاس جهانی باید فراتر از آزمایشگاه‌ها و کتابخانه‌ها باشد و همچنین می‌تواند شامل ایجاد دفاتر کاری مناسب برای کارکنان و استادان باشد. علاوه بر این، داشتن بودجه کافی برای حمایت از آموزش، پژوهش و دیگر کارکردهای دانشگاه لازم است و این حمایت مالی، نباید مقطعی، بلکه باید پایدار و طولانی‌مدت باشد [۷].

از آنجا که پژوهشگران و صاحب‌نظران مختلفی به ارائه ویژگی‌های دانشگاه کلاس جهانی پرداخته‌اند، در ادامه این بخش ویژگی‌های این دانشگاه‌ها را از نگاه برخی از این پژوهشگران مورد بررسی قرار می‌دهیم. آلتباخ (۲۰۰۴) به ارائه مجموعه‌ای از ویژگی‌های دانشگاه کلاس جهانی پرداخت. البته به گفته او این ویژگی‌ها به هیچ‌وجه مورد توافق همه متخصصان حوزه آموزش عالی نبوده است؛ بلکه این ویژگی‌ها، الگویی که می‌تواند مبنایی برای بحث و تحلیل در این زمینه باشد را ارائه می‌دهند. این ویژگی‌ها عبارتند از:

برتر در پژوهش: برتر در پژوهش به عنوان مبنای ایده پژوهش در دانشگاه کلاس جهانی است. اگر پژوهش را عنصر مرکزی در دانشگاه کلاس جهانی در نظر بگیریم، به ابعاد دیگری در دانشگاه نیازمندیم که به ایجاد و امکان این پژوهش برتر کمک کند؛ بنابراین کیفیت بالای اعضای هیئت علمی در دانشگاه کلاس جهانی در مرکز این ابعاد قرار دارد؛ همچنین جذب و نگهداشت بهترین کارکنان دانشگاهی و ایجاد شرایط کاری مطلوب با ایجاد تمهیداتی در راستای امنیت شغلی آنها، از دیگر ابعاد آن است. لازم است به این نکته اشاره کنیم که در دانشگاه کلاس جهانی بهترین استادان به کار خود به عنوان یک شغل نگاه نمی‌کنند، بلکه به عنوان چیزی نگاه می‌کنند که با علاقه فکری متعدّد به انجامش هستند [۷].

آزادی علمی و فضای غلیان فکری: آزادی علمی و فضای غلیان فکری نیز به عنوان یکی دیگر از ویژگی‌ها در مرکز دانشگاه کلاس جهانی قرار دارد. آزادی علمی به این معناست که استادان و دانشجویان در دنبال کردن دانش تا هر جا که لازم باشد، آزاد باشند و همچنین در انتشار کارهای خود بدون ترس از محروم شدن توسط مقام‌های بیرونی و یا دانشگاهی، آزاد باشند. در برخی از کشورها اجازه آزادی علمی در علوم غیرسیاسی نامحدود است، اما در علوم اجتماعی و علوم انسانی محدودیت‌ها و

ویژگی‌ها شامل: برنامه دولتی معتبر، پژوهش و همکاری‌های پژوهشی برون‌مرزی، قابلیت استفاده از برنامه تحرک کارکنان و دانشجویان، تعداد ثبت‌نام‌ها و تعداد دانشجویان بین‌المللی ثبت‌نام‌شده، دریافت جایزه از مؤسسه‌های بین‌المللی، حکمرانی خوب و به رسمیت شناختن جهانی دانش‌آموختگان است [۱۸].

به همین ترتیب، احمد باجونید^۳ (۲۰۰۶) اضافه می‌کند که اگر یک دانشگاه می‌خواهد به یک دانشگاه کلاس جهانی تبدیل شود، باید مطمئن شود که آیا استادان در کلاس جهانی، دانشجویان در کلاس جهانی، کارکنان اداری در کلاس جهانی، امکانات و تجهیزات در کلاس جهانی و محیط یادگیری در کلاس جهانی را دارا است [۱۸].

۴- نقش دولت در ایجاد دانشگاه کلاس جهانی

در گذشته، نقش دولت در پرورش و رشد دانشگاه کلاس جهانی عامل خیلی مهمی به شمار نمی‌رفت؛ حتی تاریخ دانشگاه‌های آی وی لیگ^۴ در ایالات متحده آمریکا نیز نشان می‌دهد که این دانشگاه‌ها در نتیجه پیشرفت تدریجی خود به شهرت رسیده‌اند نه به سبب دخالت عمدی دولت. مشابه این، دانشگاه آکسفورد و کمبریج نیز طی قرن‌ها به اراده خود و با سطوح متغیری از بودجه دولتی، اما با استقلال قابل‌توجهی از نظر حکمرانی و تعریف مأموریت، تکامل یافته‌اند. با وجود این، امروزه به دلیل افزایش هزینه‌ها و پیچیدگی‌هایی که در محیط پیرامون وجود دارد، بعید به نظر می‌رسد که یک دانشگاه در کلاس جهانی بتواند به تنهایی در راه‌اندازی ظرفیت‌ها و امکانات پژوهشی پیشرفته، بدون داشتن یک محیط

یکی دیگر از پژوهشگران به نام فنگ^۱ (۲۰۰۵) معتقد است که یک دانشگاه کلاس جهانی، به عنوان یک دانشگاه درجه یک شناخته می‌شود که باید دارای رشته‌های درجه یک، آموزش درجه یک، منابع دانشجویی درجه یک، پرورش استعداد درجه یک، نتایج پژوهش علمی درجه یک، سازوکارهای عملیاتی و اداری درجه یک، مواد و توان مالی قدرتمند و همچنین زیرساخت‌های فناورانه درجه یک باشد. دانشگاه‌های درجه یک همچنین باید سهم بسیار قابل توجهی در توسعه یک کشور داشته باشند [۱۸].

پژوهشگر دیگری به نام نایلند^۲ (۲۰۰۰)، در پژوهشی ۱۰ ویژگی یک دانشگاه کلاس جهانی را خلاصه کرد. او معتقد بود که داشتن این ۱۰ ویژگی برای دانشگاه‌هایی که بخواهند به عنوان دانشگاهی در کلاس جهانی شناخته شوند، خیلی ضروری است. این ۱۰ ویژگی عبارتند از:

- ۱) کیفیت هیئت‌علمی؛ (۲) اعتبار پژوهش‌ها؛
- ۳) دانشجویان مستعد؛ (۴) حضور بین‌المللی؛
- ۵) استفاده صحیح از منابع؛ (۶) معاهده‌ها و شبکه‌ها؛
- ۷) دربرداشتن بسیاری از رشته‌های (دانشگاهی)؛
- ۸) فناوری هوشمند؛ (۹) مدیریت خوب؛
- ۱۰) بین‌المللی شدن تمام جنبه‌های یک دانشگاه [۱۸].

ابوبکر (۲۰۰۶) نیز معتقد است که یک دانشگاه کلاس جهانی باید دارای ۱۲ ویژگی باشد. این ۱۲ ویژگی دامنه گسترده‌ای از استادان، دانشجویان، کارکنان اداری و همه جنبه‌های مشارکت‌کننده در توسعه یک دانشگاه را تحت پوشش قرار می‌دهد. این

ایالات متحده آمریکا (کلمبیا، کرنل، پنسیلوانیا، هاروارد، پرینستون، ییل، براون، دارتموث) است. علت نامگذاری این دانشگاه‌ها ساختمان‌های بسیار قدیمی است که نمای آنها با پیچک و پاپیتال پوشیده شده است که در انگلیسی به آن Ivy می‌گویند.

۱ Fang

۲ Niland

۳ Ahmad Bajunid

۴ آیوی لیگ یا لیگ دانشگاه‌های آیوی، از معروف‌ترین گروه‌های دانشگاهی جهان است. این گروه متشکل از هشت دانشگاه پرآوازه

۱- دولت می‌تواند تعداد محدودی از دانشگاه‌های موجود را که دارای توانایی‌های بالقوه‌ای برای رسیدن به شکوفایی و برتری هستند، ارتقای دهد (فرمول برگزیدن)؛

۲- دولت می‌تواند تعدادی از مؤسسه‌های آموزش عالی موجود را برای ادغام و تبدیل شدن به یک دانشگاه در کلاس جهانی تشویق کند؛ که این در واقع نوعی از هم‌افزایی مؤسسه‌ها برای تبدیل شدن به یک مؤسسه آموزش عالی در کلاس جهانی است (فرمول ترکیبی)؛

۳- دولت می‌تواند یک دانشگاه جدید در کلاس جهانی را از ابتدا ایجاد کند (رویکرد پاک کردن تخته‌سنگ) [۱۶].

در جدول (۱) جوانب مثبت و منفی هر یک از رویکردهای راهبردی دولتی در ایجاد دانشگاه‌های کلاس جهانی به صورت خلاصه بیان شده است. لازم به ذکر است که هریک از کشورهای جهان ممکن است، ترکیبی از این راهبردهای دولتی را در ایجاد دانشگاه کلاس جهانی دنبال کنند.

سیاسی مطلوب و بدون حمایت‌های دولتی به سرعت ایجاد شود [۱۶]. آلتباخ (۲۰۰۴) اشاره می‌کند در گزارشی که اواخر قرن ۱۹ به چاپ رسید، گفتگویی بین جان روکفیلر^۱ و چارلز دلبیو الیوت^۲ رئیس دانشگاه هاروارد، صورت گرفت، روکفیلر از الیوت پرسید که هزینه تأسیس یک دانشگاه کلاس جهانی چقدر است. الیوت پاسخ داد ۵۰ میلیون دلار و در مدت ۲۰۰ سال. با این حال، دانشگاه شیکاگو توانسته بود در آغاز قرن ۲۰ و تنها در مدت ۲۰ سال به این هدف، یعنی دانشگاه کلاس جهانی دست یابد؛ اگرچه هزینه‌ای که در این مدت صرف کردند بالغ بر ۱۰۰ میلیون دلار بود [۷]؛ بنابراین بعید به نظر می‌رسد که یک دانشگاه کلاس جهانی، به دلیل افزایش هزینه‌ها و پیچیدگی‌ها در راه‌اندازی ظرفیت‌ها و امکانات پژوهشی پیشرفته، بدون یک محیط سیاسی مطلوب و حمایت‌های دولتی بتواند به سرعت ایجاد شود. تجربه‌های بین‌المللی اخیر نشان می‌دهد که دولت‌ها از طریق سه راهبرد اساسی زیر، می‌توانند یک دانشگاه در کلاس جهانی را ایجاد کنند:

جدول ۱: هزینه‌ها و منافع رویکردهای راهبردی برای تأسیس دانشگاه‌های کلاس جهانی [۱۶]

رویکردها			
شرایط	به‌روزرسانی مؤسسه‌های موجود	ادغام مؤسسه‌های موجود	ایجاد مؤسسه‌های جدید
توانایی جذب استعدادها	وجود مشکل در بازسازی کارکنان و تغییر نام تجاری (برند) برای جذب دانشجویان برتر	فرصتی برای تغییر رهبری و جذب کارکنان جدید؛ کارکنان موجود ممکن است در برابر این شرایط مقاومت کنند.	فرصتی برای انتخاب بهترین (کارکنان و دانشجویان)؛ مشکلات در ثبت‌نام دانشجویان برتر به دلیل «ناشناخته بودن» مؤسسه؛ نیاز به ایجاد سنت‌های آموزشی و پژوهشی
هزینه‌ها	کمتر گران	خنثی	بیشتر گران
حکمرانی	مشکل در تغییر شیوه عمل در همان چارچوب قانونی	به احتمال زیاد، کار با وضعیت قانونی متفاوت نسبت به آنچه که در مؤسسه‌های وجود دارد.	فرصتی در راستای ایجاد چارچوب انگیزشی و قانونی مناسب
فرهنگ سازمانی	وجود مشکل برای تبدیل از درون	ممکن است ایجاد یک هویت جدید از طریق فرهنگ‌سازمانی متمایز، مشکل‌آفرین باشد.	فرصتی برای ایجاد فرهنگ برتر

^۲ Charles W. Eliot

^۱ John D. Rockefeller

رویکردها			
مدیریت تغییر	کمپین ارتباط و مشاوره با همه ذی‌نفعان	رویکرد «هنجاری»، آموزش به همه ذی‌نفعان در زمینه هنجارهای مورد انتظار و فرهنگ‌سازمانی	رویکرد «انطباق با محیط»، در راستای برقراری ارتباط با موسسه جدید

از میان مناطق و مؤسسه‌های مختلف انتخاب کنند [۷].

فشار بیش از حد در رسیدن به جایگاه در کلاس جهانی ممکن است به یک فرد، دانشگاه و یا یک نظام دانشگاهی آسیب برساند؛ و ممکن است باعث انحراف در انرژی و منابع دانشگاه از اهداف مهم‌تر و شاید واقعی‌تر آن شود. به عبارت دیگر، تمرکز بیش از حد در ایجاد دانشگاه نخبگان و پژوهش‌محور ممکن است باعث افزایش هزینه‌های دسترسی یا خدمات شود؛ و از سوی دیگر انتظارات غیرواقعی ممکن است به روحیه و عملکرد هیئت علمی آن دانشگاه آسیب برساند [۷].

پس باید گفت، برای ایجاد یک دانشگاه کلاس جهانی، به یک رهبری قوی، چشم‌انداز جسورانه‌ای از اهداف و مأموریت مؤسسه و همچنین به یک برنامه راهبردی نیازمندیم که به‌وضوح چشم‌انداز مؤسسه را به سوی اهداف و برنامه‌های واقعی هدایت کند. بنابراین دانشگاه‌هایی که با ایجاد دانشگاه کلاس جهانی در آرزوی رسیدن به نتایج بهتری هستند، باید اهداف جدید خود را بر اساس ارزیابی عینی از نقاط قوت خود، تنظیم کنند و بر اساس آن به طراحی، اجرا و به‌کارگیری برنامه‌نوسازی خود در راستای بهبود عملکرد خود بپردازند. در مقابل، بسیاری از مؤسسه‌های آموزش عالی که به چشم‌انداز فعلی خود راضی و فاقد چشم‌انداز بلند پروازانه برای آینده بهتر خود هستند، فعالیت خود را به همان شیوه گذشته ادامه می‌دهند؛ که این منجر به ایجاد شکاف در عملکرد آنها در مقایسه با رقبای ملی یا بین‌المللی

۵- راهبردهایی برای تأسیس دانشگاه کلاس جهانی

وقتی که در مورد مؤسسه‌های آموزش عالی در کلاس جهانی تفکر می‌کنیم، نیازمند چشم‌اندازی واقع‌بینانه و هدفمند هستیم. برای بسیاری از کشورها، حتی کشورهای بزرگ و ثروتمند، ممکن است تنها یک یا دو دانشگاه کلاس جهانی مطلوب باشد؛ زیرا بسیاری از کشورها استطاعت مالی لازم برای حمایت از چنین مؤسسه‌هایی را ندارند؛ و حتی بهترین دانشگاه‌های دنیا هم نمی‌توانند در هر رشته‌ای بهترین باشند. به عنوان مثال، دانشگاه هاروارد نمی‌تواند رتبه بالایی در مهندسی داشته باشد. پس ممکن است خیلی از کشورها و مؤسسه‌های آموزش عالی در سراسر جهان، تنها برساختن گروه‌هایی آموزشی در کلاس جهانی متمرکز شوند؛ به خصوص مؤسسه‌ها یا دانشگاه‌هایی که در زمینه‌های مرتبط با اقتصاد ملی و یا منطقه‌ای، فعالیت می‌کنند. به عنوان مثال، دانشگاه‌های کشورمالزی بر رشته‌های دانشگاهی از قبیل، فناوری اطلاعات و فناوری لاستیک تمرکز دارند که در اقتصاد محلی مهم هستند. از سوی دیگر، اغلب مؤسسه‌های آموزش عالی با رتبه‌های برتر، به رشته‌های خاصی اختصاص یافته‌اند. به عنوان مثال، مؤسسه فناوری کالیفرنیا که دانشگاه کوچکی است، به‌طور انحصاری روی علوم تمرکز دارد. مؤسسه فناوری ایندیانا که در سطح منطقه ایندیانا و حتی بین‌الملل فعالیت می‌کند، در رشته‌های محدودی متمرکز است؛ بنابراین تعدد مؤسسه‌هایی که فرصت‌های آموزشی را در طیف گسترده‌ای از رشته‌ها فراهم آورده‌اند، به دانشجویان این اجازه را می‌دهد که

می‌شود [۱۶]. در جدول (۲) تعدادی از راهبردهای دانشگاه کلاس جهانی در نظام‌ها و بسترهای مختلف بیان شده است.

جدول ۲: راهبردهای دانشگاه کلاس جهانی در نظام‌ها و بسترهای مختلف [۹]

راهبرد دانشگاه کلاس جهانی (WCU)			کشور	نظام‌های آموزش عالی / انگلیسی‌زبان
راهبرد انتخاب‌شده	بین‌المللی‌سازی آموزش	افزایش بهره‌وری پژوهش		
کاربردی	پایین	رشد ظرفیت	آلمان، فرانسه، ژاپن	کشورهای پیشرفته / غیر انگلیسی‌زبان
کاربردی	متوسط	رشد ظرفیت	کره جنوبی، تایوان	کشورهای در حال توسعه / غیر انگلیسی‌زبان
کاربردی	متوسط / پایین	رشد ظرفیت جذب دانشگاهیان خارجی	چین	کشورهای در حال توسعه / غیر انگلیسی‌زبان
کاربردی	پایین	جذب دانشگاهیان خارجی پژوهش آموزش	مالزی	کشورهای در حال توسعه / غیر انگلیسی‌زبان
غیرکاربردی	پایین	جذب دانشگاهیان خارجی	سنگاپور، هنگ‌کنگ	کشورهای در حال توسعه / غیر انگلیسی‌زبان

دولت‌ها به وسیله «جنبش کلاس جهانی» اصلاحات جامعی در راستای بازسازی نظام‌های آموزش عالی خود انجام داده‌اند. چنین تلاشی در راستای رشد آموزش عالی را به خصوص در کشورها و مناطق آسیایی و اروپایی شاهد بوده‌ایم؛ به طوری که دولت‌ها و دانشگاه‌های پیشرو در این کشورها و مناطق، راهبردها و رویکردهای مختلفی را برای دستیابی به برتری علمی و دانشگاهی اتخاذ کردند [۱۹].

بنابراین جنبش کلاس جهانی باعث شد که توسعه دانشگاه‌های کلاس جهانی برتر در دستور کار سیاستگذاران و ذی‌نفعان مختلف در سراسر جهان قرار بگیرد؛ زیرا، دانشگاه‌های کلاس جهانی نقش مهمی در توسعه رقابتی یک کشور در اقتصاد دانش در سطح جهان بازی می‌کنند. پس با توجه به آنچه بیان شد، توجه به این نکته لازم است که، دانشگاه کلاس جهانی، از سایر سازمان‌ها متمایز هستند و عامل ایجاد این تمایز، ویژگی‌های آنها است. زیرا از ویژگی‌ها و شایستگی‌های خاصی برخوردارند. بنابراین

۶- نتیجه‌گیری

امروزه، کشورهای مختلف هر روز بیشتر از گذشته به سمت جهانی شدن پیش می‌روند. به گونه‌ای که شاهد رقابت در سطحی فراتر از مرزهای ملی هستیم. بنابراین سازمان‌ها نمی‌توانند توان رقابت خود را تنها با جایگزین کردن فناوری‌های جدید حفظ کنند؛ زیرا موفقیت سریع در عصر اطلاعات نیازمند ایجاد ظرفیت جدید در سازمان‌ها است. پس برای پیشگیری از رکود و خسارت‌های جدی در سازمان‌ها باید با مفاهیم سازمان‌های کلاس جهانی آشنا شویم و ویژگی‌ها و رفتارهای آنها را در سازمان‌ها پرورش دهیم و اجرایی کنیم. آشنایی با این ویژگی‌ها و مقایسه آنها با سازمان‌های موجود امکان ارزیابی و تخمین فاصله‌ها با کلاس جهانی را ایجاد می‌کند [۸].

از سوی دیگر، تلاش برای رسیدن به موقعیت دانشگاه کلاس جهانی در دهه گذشته به پدیده‌ای جهانی تبدیل شد؛ که نه تنها در کشورهای توسعه‌یافته بلکه حتی در اقتصادهای در حال گذار،

- منطق اقتصادی و ارزش‌های افزوده مورد انتظار برای دانشگاه کلاس جهانی در مقایسه با سهم مؤسسه‌های آموزش عالی موجود چیست؟
- مأموریت و چشم‌انداز دانشگاه کلاس جهانی چیست و اهداف ویژه‌ای که دانشگاه به دنبال رسیدن به آن هست، کدام است؟
- چه تعداد دانشگاه در کلاس جهانی برای سرمایه‌گذاری بخش دولتی مطلوب و مقرون به صرفه هستند؟
- چه راهبردی برای دستیابی به دانشگاه کلاس جهانی در بستر یک کشور بهتر کار خواهد کرد (به روز رسانی مؤسسه‌های موجود، ادغام مؤسسه‌های موجود، یا ایجاد مؤسسه‌های جدید)؟
- بودجه تحول دانشگاه، چگونه باید تأمین شود؟ چه مقدار از سهم تأمین بودجه، از بودجه دولتی باید باشد؟ و چه مقدار سهم، به عهده بخش خصوصی باید باشد؟
- چه سطحی از استقلال و چه شکلی از پاسخگویی در این دانشگاه‌ها مناسب خواهد بود؟
- موفقیت در اینگونه دانشگاه‌ها چگونه اندازه‌گیری می‌شود؟

منابع

- [1] Altbach, P. and Salmi, J. (2011). *The Road to Academic Excellence: The Making of World-Class Research Universities*, Washington, the World Bank, pp. XIV.
- [2] Baldrige, V., Curtis, D., Ecker, G. and Rily, G. (1999). *Alternative Models of Governance in Higher Education*. In James L. Bess & David S. Webster (Eds.), *Foundation of American Higher Education* (chapter IV), Boston, Person Custom Publishing, pp.483.

برای دستیابی به دانشگاه کلاس جهانی، باید دانشگاه‌های موجود، بستری را برای حرکت به سوی دانشگاه کلاس جهانی فراهم کنند و با پروردان ویژگی‌ها و استانداردهای کلاس جهانی در درون خود، برای رسیدن به این سطح تلاش کنند.

به قطع، یک دانشگاه بدون حمایت دولت به تنهایی نمی‌تواند به این هدف بزرگ نائل شود. همانطور که در برخی از کشورها از جمله چین، دولت از طریق پروژه‌های ۲۱۱ (که هدف آن توسعه حدود ۱۰۰ دانشگاه و تعدادی از رشته‌های کلیدی در قرن ۲۱ بود) و ۹۸۵ (که بر کشف سازوکارهای جدید برای حکمرانی آموزش عالی و توسعه مسیری برای تبدیل چند دانشگاه برتر به موقعیت یک دانشگاه در کلاس جهانی تأکید داشت) سیاست ملی حمایت از ایجاد دانشگاه کلاس جهانی را طی دهه گذشته اتخاذ کرده بود. در موارد دیگر، دولت روسیه پس از تشخیص عملکرد به نسبت ضعیف دانشگاه‌های خود در آموزش عالی جهانی، مجموعه‌ای از اصلاحات را در سال ۱۹۹۰ آغاز کرد که شامل برنامه‌هایی از قبیل برنامه دانشگاه نوآورانه، پروژه دانشگاه‌های فدرال و ملی و دانشگاه تحقیقاتی بود؛ این پروژه‌ها بر تقویت ظرفیت پژوهشی دانشگاه‌ها متمرکز بودند؛ بنابراین، رئیس‌جمهور روسیه ولادیمیر پوتین^۱ در پایان سال ۲۰۱۲ فرمانی را در همین راستا و با هدف رسیدن حداقل پنج دانشگاه روسیه به ۱۰۰ دانشگاه برتر رتبه‌بندی جهانی تا سال ۲۰۲۰ امضا کرد [۱۹].

پس با توجه به آنچه بیان شد، ضروری است که سؤال‌های کلیدی زیر به وسیله دولت‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی هر کشور برای نیل به سوی ایجاد دانشگاه کلاس جهانی پاسخ داده شود.

- چرا کشور نیاز به دانشگاه کلاس جهانی دارد؟

- B.M Kehm, Institutionalization of World-Class University in Global Competition, London, Springer, pp.1.
- [11] Jacob, W.J., Xiong, W. and Huiyuan, Y. (2015). *Professional development programmers at world-class universities*, Palgrave Communications, 2, pp.1-27.
- [12] Marginson, S. (2012). *Different roads to a shared goal: political and cultural variation in World-Class Universities*, In Qi Wang, Y Cheng, & N.C Liu, Building World-Class Universities: Different Approaches to a Shared Goal (section1: Building World-Class Universities from a national/regional perspective), Rotterdam, Sense publishers, pp.12-15.
- [13] Oyuntsetseg, L., Ganbat, T. and Pandey, A. (2011). An alternative approach towards establishing the World-Class University in Mongolia, pp.4.
- [14] Deema, R., Mokb, K.H. and Lucas, L. (2008). "Transforming Higher Education in Who's Image? Exploring the Concept of the 'World-Class' University in Europe and Asia", *Higher Education Policy*, 21, pp. 83-97.
- [15] Liu, N.C., Wang, Q. and Cheng, Y. (2011). *Paths to a World-Class University: Lessons from Practices and Experiences*, Rotterdam, Sense Publishers, pp. IX.
- [16] Salmi, J. (2009). *The Challenge of Establishing World-Class Universities*, Washington, The World Bank, pp.3
- [17] Heyneman, S.P. and Lee, J. (2013). *World-Class Universities: The Sector Requirements*. In Jung Cheol Shin and Barbara M. Kehm, Institutionalization of World – Class University in Global Competition (chapter 4). New York: Springer, pp. 45-57
- [18] Bin Zakaria, Z. Bin Ahmad, A. and Norzaidi, M.D. (2009). "Determining World Class University from the [3] فراستخواه، م. (۱۳۸۹). دانشگاه و آموزش عالی: منظرهای جهانی و مسئله‌های ایرانی. تهران. نشر نی. صص ۱۷۰.
- [4] Artyushina, I. and Troyan, V. (2009). *Strategic Principles of Building World-Class Universities in the Russian Federation*, In Jan Sadlak and Liu Nian Cai, The World-Class University as Part of a New Higher Education Paradigm: From Institutional Qualities to Systemic Excellence(Part II), UNESCO European Centre for Higher Education Shanghai Jiao Tong University Cluj University Press, pp.219.
- [5] Robertson, S.L. (2011). "World Class Higher Education (for Whom?)", *PROSPECTS Journal*, 42(3), pp. 237-245. Available at: <http://link.springer.com/article/10.1007/s11125-012-9236-8>
- [6] Watson, D. (2006). "UK higher education: the truth about the student market", *Higher Education Review*, 38(3), pp. 3-16.
- [7] Altbach, P.G. (2004). "The Costs and Benefits of World-Class Universities". AAUP, Publications & Research, pp.1-5. Available at: <http://bcct.unam.mx/adriana/bibliografia%20parte%202/ALTBACH,%20P..pdf>
- [۸] فارسیجانی، حسن. (۱۳۸۷). کلاس جهانی سازمان‌ها و مدیریت کیفیت جامع. تهران: مرکز آموزش تحقیقات صنعتی ایران. صص ۲-۳.
- [9] Shin, J.C. (2012). "Institutionalization of Global Rankings and World-class University in Asia: National Policy Level and University Level", Seoul National University, pp.9. . Available at: <http://www.meiji.ac.jp/cip/riie/6t5h7p0000anjib-att/a1331628569015.pdf>
- [10] Shin, J.C., Kehm, B. (2013). *The World-Class University in Different Systems and Contexts*, In J.C Shin &

Affect Global Higher Education: Influences and Responses, In Y. Cheng, Q. Wang & N.C Liu, *How World-Class Universities Affect Global Higher Education* (Chapter1). Rotterdam, Sense publishers, pp.1.

Evaluation of Service Quality and Students Satisfaction Level: An Empirical Study in Malaysia", *International Journal of Scientific Research in Education*, 2(2), pp.59-66.
[19] Cheng, Y., Wang, Q, and Liu. N.C. (2014). *How World-Class Universities*

The World-Class University as a Part of Higher Education New Paradigm

M. Nazarzadeh Zare¹, J. Pourkarimi, KH.abili , Gh. Zaker Salehi

Universities can operate at both national and global levels, but the world-class university idea falls into the global sphere. It mainly assumes that this university competes with the best academic institutions in the world and aspires to reach the pinnacle of excellence and recognition. Therefore, the purpose of the present paper is to explore the world class university concepts; world class university characteristics and the strategies of establishing this university.

The conclusion of this paper shows that national contexts and institutional models for establishing the world-class university are very broad. Therefore, each country must choose, from among the various possible pathways, a strategy that relies on its strengths and resources. Furthermore, the transformation of the university system to achieve world-class university cannot take place in isolation. So, a long-term vision plan for creating a world-class university and its implementation should be carefully expressed to achieve this goal, the governments also should help the universities.

Keywords: World class, World class higher education, World class organization, World class university

1. E-mail address: Nazarzadeh@ut.ac.ir